

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
Delegatura w Lublinie
20-012 Lublin, ul. Ochotnicza 10
Tel. (81) 532-35-31, 743-77-30, 532-54-48,
Fax (81) 532-08-26
E-mail: lublin@uokik.gov.pl

RLU – 61 –15/13/JS
p.o.

Lublin, dnia 21 października 2013 r.

DECYZJA RLU Nr- 30/13

Na podstawie art. 27 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) działając stosownie do art. 33 ust. 4 i 6 tej ustawy i § 5 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. nr 107 poz. 887) po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, bezprawne działanie przedsiębiorcy Pawła Łapińskiego, prowadzącego działalność gospodarczą w Warszawie pod nazwą BTL Paweł Łapiński, polegające na:

I.

zawarcia, w umowach o pożyczkę gotówkową, nieprawdziwej informacji o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania,

co stanowi naruszenie art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. nr 171 poz. 1206), a w konsekwencji narusza art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 1 lutego 2013 roku.**

II.

1. nieobniżaniu całkowitego kosztu kredytu o koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie,

co stanowi naruszenie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 126, poz. 715 ze zm.) a w konsekwencji narusza przepis art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 1 lutego 2013 roku.**

2. wskazywaniu w umowach kredytu konsumenckiego, że zwrot kwoty pożyczki po odstąpieniu przez konsumenta od umowy kredytu powinien nastąpić niezwłocznie,

co stanowi naruszenie art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 126, poz. 715 ze zm.) a w konsekwencji narusza przepis art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o

ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 1 lutego 2013 roku.**

3. stosowaniu postanowienia umownego (pkt. 16 h- Umowa o pożyczkę gotówkową) o treści: *pożyczkodawca ma prawo dochodzić kosztów prowadzenia windykacji w wysokości: [...] h) nieterminowa spłata raty (lub jej części), bądź brak wpłaty należnej do dnia wejścia w życie wypowiedzenia umowy (naliczana może być jednorazowo dla każdej raty) – 20 zł*), z którego wynika, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania pieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy pieniędzy (kary umownej),

co stanowi naruszenie art. 483 § 1 kodeksu cywilnego (Dz.U. 1964 nr 16 poz. 93 ze zm.) a w konsekwencji narusza przepis art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 1 lutego 2013 roku.**

III.

stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 1964 r., Nr 43, poz. 296 ze zm.), o treści:

1. *pożyczkodawca ma prawo dochodzić kosztów prowadzenia windykacji w wysokości: (-) (pkt 16 b „Umowy o pożyczkę gotówkową”) „Wypowiedzenie umowy – 50 zł.”,* co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 1 lutego 2013 roku.**

2. *pożyczkodawca ma prawo dochodzić kosztów prowadzenia windykacji w wysokości:* (pkt. 16 Umowa o pożyczkę gotówkową)

„a) Wysyłka listów poleconych typu: „List informacyjny”, „Wezwanie do zapłaty” – 30 zł

b) Wysyłka listu za potwierdzeniem odbioru typu „Ostateczne wezwanie do wypłaty” [...]

c) Wysyłka pozostałych niestandardowych specjalnych listów windykacyjnych za potwierdzeniem odbioru – 70 zł

d) Wizyta zaległościowa - windykacyjna (nie obejmuje wizyty przedstawiciela) – 65 zł

e) Telefon zaległościowy windykacyjny - 15 zł

[...]

k) windykacja przez firmę zewnętrzną 100 zł”,

co narusza przepis art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 1 lutego 2013 roku.**

IV.

1. stosowaniu w procesie udzielania pożyczek gotówkowych, opłaty za obsługę w domu, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co stanowi naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. Nr 153, poz. 1503 ze zm.), a w konsekwencji narusza przepis art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 1 lutego 2013 roku.**

2. stosowanie w procesie udzielania pożyczek gotówkowych, opłaty administracyjnej, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co stanowi naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. Nr 153, poz. 1503 ze zm.), a w konsekwencji narusza

przepis art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i **stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 1 lutego 2013 roku.**

V.

Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r., poz. 1071 z późn. zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, umarza się wszczęte z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z niepodawaniem, przez przedsiębiorcę Pawła Łapińskiego, prowadzącego działalność gospodarczą w Warszawie pod nazwą BTL Paweł Łapiński, w *umowie o pożyczkę gotówkową informacji o kolejności zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy,*

co mogło naruszać art. 30 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 126, poz. 715 ze zm.) a w konsekwencji narusza przepis art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

VI.

Na podstawie art. 106 ust. 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 5 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko przedsiębiorcy Pawłowi Łapińskiemu, prowadzącemu działalność gospodarczą jako BTL Paweł Łapiński - działając **w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów**

nakłada się na Pawła Łapińskiego karę pieniężną:

1. - z tytułu naruszenia określonego w pkt. I sentencji decyzji w wysokości 824 zł (słownie: osiemset dwadzieścia cztery złote) płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu określonego w pkt. I sentencji decyzji, o którym mowa w art. art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

2. - z tytułu naruszenia określonego w pkt. II sentencji decyzji w wysokości 2.472 zł (słownie: dwa tysiące czterysta siedemdziesiąt dwa złote) płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu określonego w pkt. II sentencji decyzji, o którym mowa w art. art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

3. - z tytułu naruszenia określonego w pkt. III sentencji decyzji w wysokości 330 zł (słownie: trzysta trzydzieści złotych) płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu określonego w pkt. III sentencji decyzji, o którym mowa w art. art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

4. - z tytułu naruszenia określonego w pkt. IV sentencji decyzji w wysokości 1.648 zł (słownie: jeden tysiąc sześćset czterdzieści osiem złotych) płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu określonego w pkt. IV sentencji decyzji, o którym mowa w art. art. 24 ust. 2 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej również: Prezes Urzędu) wszczął przeciwko przedsiębiorcy Pawłowi Łapińskiemu prowadzącemu działalność gospodarczą jako BTL Paweł Łapiński (dalej także: BTL, Przedsiębiorca) postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na stosowaniu we wzorcu umowy „Umowa o pożyczkę gotówkową” wobec konsumentów treści, które

naruszają przepisy kodeksu cywilnego, ustawy o kredycie konsumenckim oraz ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, co za tym idzie stanowią praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ust.1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, zwanej dalej „ustawą”. Przedmiotowe postępowanie zostało wszczęte w związku z pozyskanymi informacjami przez Prezesa Urzędu w trakcie przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego znak: DDK-405-67/12/AS. Materiały tego postępowania zostały włączone do akt niniejszego postępowania administracyjnego Postanowieniem Prezesa Urzędu Nr RLU-170/13 z 20 czerwca 2013 roku.

Paweł Łapiński odniósł się do stawianych zarzutów w piśmie z dnia 8 lipca 2013 r. Przedsiębiorca wskazał, że zaprzestał stosowania zapisów kwestionowanych przez Prezesa Urzędu z dniem 1 lutego 2013 roku oraz poinformował, że wzorzec ten obowiązywał od 2 kwietnia 2012 roku do 1 lutego 2013 roku. Wskazał także, „że żadne odstępianie od umowy kredytu nie było podważane za zbyt duże opóźnienie w zwrocie kredytu” jak również nie pobierał żadnych opłat z tego tytułu, nawet odsetek za ten okres przysługujący przedsiębiorcy. Konsument zwracał jedynie kwotę kredytu. W żadnym przypadku nie pobierano kwoty 50 zł za wypowiedzenie umowy, co udokumentował tabelą pożyczek. BTL nie pobierał też żadnych dodatkowych kwot za nieterminową spłatę. BTL stwierdził, że zapisy użyte we wzorcu były w rzeczywistości postanowieniami martwymi i w przyszłości (jak zadeklarował) nie będzie ich dochodził.

Prezes UOKiK zawiadomił Przedsiębiorcę o zakończeniu zbierania materiału dowodowego oraz o możliwości wglądu do zebranego materiału dowodowego w sprawie.

Strona postępowania nie skorzystała z przysługującego jej uprawnienia.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

Paweł Łapiński prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą BTL Paweł Łapiński, zawierając umowy z konsumentami. Przedmiotem działalności (zawieranych umów) jest udzielanie pożyczek.

Przedsiębiorca jest zarejestrowany w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i rozpoczął działalność 1 maja 2005 roku w branżach: pkd 64.92.Z pozostałe formy udzielania kredytów i pkd 64.99.Z pozostała finansowa działalność usługowa, gdzie indziej niesklasyfikowana, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych. Adres głównego miejsca wykonywania działalności to [REDAKTOWANE] w Warszawie, a dodatkowe miejsce wykonywania działalności to ul. Filtrowa 67 lok. 65 w Warszawie.

W trakcie postępowania wyjaśniającego Przedsiębiorca w piśmie z dnia 25 lutego 2013 r. stwierdził, że „ostatni kredyt udzielony został wraz z dniem 01.02. 2013 r.” i „obecnie nie zawiera umów kredytów konsumenckich w jakikolwiek sposób.” Przedsiębiorca przesłał jednocześnie 10 kolejnych kopii kompletów umów kredytu konsumenckiego zawartych w dniu 22.01.2013 roku. W kolejnym piśmie z dnia 19 marca 2013 roku przedstawił wzór umowy jaki stosował w ostatnim okresie (przed zakończeniem udzielania kredytów konsumenckich) oraz zasady udzielania kredytów konsumenckich, które zostały uzupełnione pismem z 13 maja 2013 roku.

W okresie objętym stosowaniem kwestionowanego wzorca umowy tj. od 2 kwietnia 2012 roku do 1 lutego 2013 roku BTL udzielił tajemnica przedsiębiorcy pożyczek.

Przedsiębiorca poinformował pismem z dnia 30 maja 2013 roku (postępowanie RLU-61-36/12/JS), które zostało włączone postanowieniem nr RLU-234/13 do niniejszego postępowania, że przychód z działalności gospodarczej w 2012 roku wyniósł tajemnica przedsiębiorcy zł.

BTL stosował wobec konsumentów w okresie od 2 kwietnia 2012 roku do 1 lutego 2013 roku wzorzec umowy „Umowa o pożyczkę gotówkową”, podejmując na jej podstawie następujące działania:

-zawarcie, w umowach o pożyczkę gotówkową, nieprawdziwej informacji o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania.

Zgodnie z treścią art. 30 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 126, poz. 715 ze zm.) umowa o kredyt konsumencki powinna określać rzeczywistą roczną stopę oprocentowania. Natomiast w myśl art. 25 ust. 3 sposób jej obliczenia określa załącznik nr 4 do ustawy.

Prezes Urzędu ustalił, że w zawieranych z konsumentami umowach Przedsiębiorca prezentował błędną informację o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania (dalej także: rrsó). I tak przykładowo, przy pożyczce na kwotę 500 zł (karta 18), której spłata miała nastąpić w 27 ratach tygodniowych po 31,80 zł, Przedsiębiorca deklarował rrsó na poziomie 89,1 proc., podczas gdy faktycznie wynosiło ono 811,14 proc. Natomiast przy pożyczce na kwotę 900 zł (karta 11), której spłata miała nastąpić w 27 ratach tygodniowych po 57,24 zł, Przedsiębiorca deklarował rrsó na poziomie 89,1 proc., podczas gdy faktycznie wynosiło ono 811,14 proc, co w obu prezentowanych tu przykładach obliczono w oparciu o wzór zawarty w załączniku nr 4 ustawy o kredycie konsumenckim (karty 136-137).

Prawidłowo obliczona wysokość rrsó jest ważna dla konsumenta, gdyż pozwala na porównywanie kosztów kredytu różnych przedsiębiorców a co za tym idzie dokonanie wyboru najkorzystniejszego kredytodawcy.

- nieobniżanie całkowitego kosztu kredytu o koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie.

Przedsiębiorca stosuje następujące postanowienie: „*Pożyczkobiorca może spłacić całość łącznego zobowiązania przed terminem ustalonym w Umowie pożyczki. W takim przypadku pożyczkobiorcy przysługuje prawo do pomniejszenia jego niespłaconego łącznego zobowiązania wobec Pożyczkodawcy o kwotę oprocentowania liczonego za okres przypadający po spłacie pożyczki [...]*” (pkt 10 „Umowy o pożyczkę gotówkową”). Oprócz oprocentowania Przedsiębiorca pobiera także opłatę administracyjną oraz opłatę za „Pakiet Finansowy Gotówka” (opłata za obsługę w domu). Opłata administracyjna pobierana jest wraz z poszczególnymi ratami, a koszt obsługi w domu spada wraz ze spadkiem ilości wizyt (opłaty te dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy). W związku z tym całkowity koszt pożyczki powinien ulec obniżeniu, także w stosunku do tych opłat.

Zgodnie z art. 49 ust. 1 u.k.k. w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą.

- wskazywanie w umowach kredytu konsumenckiego, że zwrot kwoty pożyczki po odstąpieniu przez konsumenta od umowy kredytu powinien nastąpić niezwłocznie.

Przedsiębiorca stosuje postanowienie o treści: „*W przypadku skorzystania przez Pożyczkodawcę z prawa odstąpienia od Umowy pożyczki, Umowę uznaje się za niezawartą, Pożyczkobiorca nie jest obciążany opłatą przygotowawczą oraz jest zobowiązany niezwłocznie zwrócić Pożyczkodawcy całą kwotę wypłaconą mu na podstawie umowy [...]*” (pkt 13 „Umowy o pożyczkę gotówkową”). Przedsiębiorca w postanowieniu umownym nie wskazał, że zwrot kredytu powinien nastąpić nie później niż w terminie 30 dni od odstąpienia od umowy.

Zgodnie z art. 54 ust. 2 u.k.k. konsument (w wypadku odstąpienia od umowy kredytu) zwraca niezwłocznie kredytodawcy kwotę udostępnionego kredytu wraz z odsetkami nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy.

- **stosowanie postanowienia umownego** (pkt. 16 h- Umowa o pożyczkę gotówkową) o treści: *pożyczkodawca ma prawo dochodzić kosztów prowadzenia windykacji w wysokości: [...] h) nieterminowa spłata raty(lub jej części), bądź brak wpłaty należnej do dnia wejścia w życie wypowiedzenia umowy (naliczana może być jednorazowo dla każdej raty) – 20 zł”*), z którego wynika, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania pieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy pieniędzy (kary umownej), Zgodnie z art. 481 § 1 kodeksu cywilnego, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Świadczeniem pieniężnym jest świadczenie pożyczkobiorcy wynikające z zawartej umowy, która to zobowiązuje go do zwrotu pożyczki. Dla świadczeń niepieniężnych w kodeksie cywilnym w art. 483 § 1 przewidziano możliwość zastrzeżenia naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Co istotne, intencją ustawodawcy było wyraźne rozdzielenie konsekwencji niewykonania świadczenia pieniężnego i niepieniężnego. Stąd też nie jest dozwolone, aby w umowie zastrzeżono karę umowną w przypadku świadczenia pieniężnego (taką wykładnię przyjął również Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów SN z dnia 6 listopada 2003 roku, III CZP 61/03), tak samo jak nie jest dopuszczalne zastrzeżenie odsetek na wypadek niewykonania świadczenia niepieniężnego. Przedsiębiorca stosuje natomiast postanowienie, które ustanawia taką karę.

- **stosowanie postanowienia** (pkt 16 b „Umowa o pożyczkę gotówkową”) o treści: *„pożyczkodawca ma prawo dochodzić kosztów prowadzenia windykacji w wysokości: (-)„ Wypowiedzenie umowy – 50 zł.””*

W Rejestrze niedozwolonych klauzul zamieszczono pod nr 1806 postanowienie o następującej treści: *„(...) zawiadomienie posiadacza rachunku, kredytobiorcy, poręczycieli o wypowiedzeniu umowy (...) - wysłane listem zwykłym 15 zł - wysłane listem poleconym 20 zł”* - Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 20 lutego 2009 roku (sygn. XVII AmC 96/08).

Powyższa klauzula przewiduje opłaty za wysłanie kredytobiorcy zawiadomienia o wypowiedzeniu umowy i została wpisana do prowadzonego przez Prezesa Urzędu rejestru 21 grudnia 2009 roku.

- **stosowanie postanowienia** (pkt. 16 Umowa o pożyczkę gotówkową) o treści: *„pożyczkodawca ma prawo dochodzić kosztów prowadzenia windykacji w wysokości:*

a) Wysyłka listów poleconych typu: „List informacyjny”, „Wezwanie do zapłaty” – 30 zł
b) Wysyłka listu za potwierdzeniem odbioru typu „Ostateczne wezwanie do wypłaty” [...]
c) Wysyłka pozostałych niestandardowych specjalnych listów windykacyjnych za potwierdzeniem odbioru – 70 zł

d) Wizyta zaległościowa - windykacyjna (nie obejmuje wizyty przedstawiciela) – 65 zł

e) Telefon zaległościowy windykacyjny - 15 zł

[...]

k) windykacja przez firmę zewnętrzną 100 zł”,

Do Rejestru niedozwolonych klauzul umownych wpisane zostało pod nr 1796 postanowienie o następującym brzmieniu: *„W przypadku niewykonania zobowiązań wynikających z niniejszej umowy Kredytobiorca poniesie koszty związane z monitorowaniem Kredytobiorcy: 1) telefoniczne upomnienie Kredytobiorcy związane z nieterminową spłatą kredytu - 13 PLN; 2) korespondencja kierowana do Kredytobiorcy związana z nieterminową spłatą kredytu (zawiadomienie, upomnienie, prośba o dopłatę, wystawienie Bankowego Tytułu*

Egzekucyjnego), za każde pismo. Opłata za korespondencję kierowaną do poręczycieli Bank obciąża dodatkowo Kredytobiorców według tych samych stawek - 15 PLN; 3. wyjazd interwencyjny do Kredytobiorcy - 50 PLN.”- Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 6 sierpnia 2009 roku (sygn. XVII AmC 624/09).

- stosowanie w procesie udzielania pożyczek gotówkowych, opłaty za obsługę w domu, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty co stanowi naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Opłata za obsługę w domu pobierana jest w zamian za odbiór rat pożyczki w miejscu zamieszkania konsumenta przez przedstawiciela pożyczkodawcy (wierzyciel stawia się w miejscu zamieszkania dłużnika, w celu odbioru świadczenia). Wysokość tej opłaty uzależniona jest od kwoty pożyczki. Pożyczkodawca udziela pożyczek w różnej wysokości temu samemu konsumentowi, i nie zastrzega opłaty za obsługę pożyczki w domu na takim samym poziomie (odbiór pożyczki zawsze następuje bowiem na tych samych warunkach). Równocześnie dla pożyczek o takiej samej ilości rat opłata za obsługę pożyczki w miejscu zamieszkania ustalana jest na różnym poziomie. Przykładowo, dla pożyczki w kwocie 900 zł na 27 tygodni, opłata za obsługę pożyczki w miejscu zamieszkania wynosi 481,92 zł, natomiast dla pożyczki w kwocie 500 zł na 27 tygodni, opłata za obsługę pożyczki w miejscu zamieszkania wynosi 267,73 zł.

Odbiór pożyczki w domu to konkretne świadczenie, związane z podejmowaniem przez Przedsiębiorcę określonych czynności, a w tych przypadkach jedynym wyznacznikiem wysokości opłaty za obsługę w domu jest kwota pożyczki.

- stosowanie w procesie udzielania pożyczek gotówkowych, opłaty administracyjnej, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty.

Przedsiębiorca wskazał, że pobiera opłatę administracyjną określoną kwotowo w zależności od wysokości kredytu lub procentowo od kwoty kredytu. Zgodnie z wyjaśnieniami Przedsiębiorcy opłata administracyjna pobierana jest w celu zrekompensowania kosztów: przyjęcia wniosku, wydruku umów, wniosków oraz innych dokumentów, weryfikacji klienta, wstępnej analizy i jest ona pobierana wraz z poszczególnymi ratami spłacanej pożyczki. Co do zasady, koszty takich przygotowań są takie same, bowiem czynności wykonywane przez pożyczkodawcę w związku z zawarciem umowy przebiegają według ustandaryzowanego schematu.

Przedsiębiorca posługuje się gotowym wzorcem, do którego wpisuje jedynie dane konsumenta, kwotę kredytu itd. Proces oceny ryzyka kredytowego jest również ustandaryzowany.

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Ad I-IV sentencji decyzji

Naruszenie interesu publicznego

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. W świetle jej art. 1 ust. 2 ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję oraz praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, a także antykonkurencyjnym koncentracjom przedsiębiorców i ich związków, jeżeli te praktyki lub koncentracje wywołują lub mogą wywoływać skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Podstawą ingerencji Prezesa Urzędu jest uprzednie ustalenie, czy działanie przedsiębiorcy, któremu zarzuca się stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, wywołuje lub może wywoływać skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz, że doszło do naruszenia interesów zbiorowości, a nie poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów chroni interesy konsumentów jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym, a nie indywidualnym czy nawet grupowym w rozumieniu sumy indywidualnych interesów konsumentów. Działaniami antykonsumenckimi w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów są więc jedynie takie działania, które dotyczą sfery interesów szerszego kręgu uczestników rynku. Zdaniem Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny. Wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którym BTL oferował lub mógł oferować pożyczki gotówkowe. Zakwestionowane zachowanie BTL nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy miałyby charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, ale kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna. Naruszenie interesu publicznoprawnego przejawia się tym samym w naruszeniu zbiorowego interesu konsumentów. W niniejszej sprawie możliwe jest zatem poddanie zachowania BTL dalszej ocenie pod kątem stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje możliwość kontroli przez Prezesa UOKiK działań przedsiębiorców podejmowanych w stosunkach prawnych z konsumentami, wprowadzając mechanizmy ochrony tzw. zbiorowych interesów konsumentów. Definiując w art. 4 pkt 12 ustawy pojęcie konsumenta ustawa odsyła do art. 221 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z późn. zm.; dalej również: k.c.), zgodnie z którym konsumentem jest osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Materialnoprawną podstawę do oceny działań przedsiębiorcy w powyższym aspekcie stanowi przepis art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z jego ust. 1, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy (art. 24 ust. 2 ustawy). Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów (art. 24 ust. 3 ustawy). Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców.

Przepis art. 24 ust. 2 ww. ustawy zawiera przykładowe wyliczenie zachowań przedsiębiorców uważanych za naruszające zbiorowe interesy konsumentów. W otwartym katalogu zakazanych praktyk ustawodawca umieścił: stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (pkt 1), naruszenie przez przedsiębiorcę obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (pkt 2), nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji (pkt 3).

Jak wynika z powyższego, dla uznania działania przedsiębiorcy za niezgodne z zawartym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów niezbędne jest wykazanie, iż spełnione zostały kumulatywnie trzy przesłanki:

- 1) kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy;

- 2) działanie to jest bezprawne,
- 3) działanie to godzi w zbiorowy interes konsumentów.

Ad 1) Status przedsiębiorcy

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera definicję przedsiębiorcy. Zgodnie z jej art. 4 pkt 1, pod pojęciem tym należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. 2010 r. Nr 220, poz. 1447, ze zm.) a także: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13, (d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 – na potrzeby przepisów dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie gospodarczej przedsiębiorcą w jej rozumieniu jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Natomiast zgodnie z art. 2 ww. ustawy działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Paweł Łapiński jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jest osobą fizyczną wpisaną do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i prowadzi we własnym imieniu i na własny rachunek działalność gospodarczą. Działalność ta wykonywana jest w sposób zorganizowany, ciągły i w celach zarobkowych.

Ww. okoliczności przesadzają o statusie Pawła Łapińskiego jako przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad 2) Bezprawność

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, o czym była mowa powyżej, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy, w szczególności nieuczciwe praktyki rynkowe.

Należy wskazać, że jako bezprawne kwalifikuje się zachowania sprzeczne z prawem, zasadami współżycia społecznego lub dobrymi obyczajami, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa (por. Komentarz do ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji pod red. Janusza Szwai, Wyd. CH Beck, Warszawa 2000 r., str. 117-118). Bezprawność ma charakter obiektywny, niezależny od wystąpienia szkody i zamiaru podmiotu dopuszczającego się bezprawnych działań.

Ad I. Bezprawność w odniesieniu do pkt I. sentencji decyzji

W niniejszej sprawie BTL został postawiony zarzut **zawarcia nieprawdziwej informacji o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania**, tj. naruszenia art. 5 ust. 1 i 2 pkt. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym.

Zgodnie z ww. art. 5 ust. 1 praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął.

Zgodnie z art. 5 ust.2 pkt. 1 wprowadzającym w błąd działaniem może być w szczególności: rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji.

Bezprawność przypisanej Pawłowi Łapińskiemu praktyki należy wywieść z naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Art. 3 u.p.n.p.r. zakazuje stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych. Przez praktykę rynkową rozumie się działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy, sposób postępowania, oświadczenie lub informację handlową, w szczególności reklamę i marketing, bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta. Pojęcie produktu ma znaczenie szerokie i obejmuje także usługi (art. 2 pkt 3 i 4 ustawy). W art. 4 ust. 1 u.p.n.p.r. określono dwie przesłanki, których łączne spełnienie pozwala na zakwalifikowanie praktyki przedsiębiorcy jako nieuczciwej, a mianowicie: sprzeczność z dobrymi obyczajami oraz rzeczywiste lub potencjalne zniekształcenie w istotny sposób zachowań rynkowych przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu. Przepis ten ma charakter klauzuli generalnej, która w celu wykazania stosowania danej praktyki wymaga odpowiedniej konkretyzacji.

Art. 4 ust. 2 ustawy zawiera otwarty katalog nieuczciwych praktyk rynkowych, wyróżnia m.in. praktyki rynkowe wprowadzające w błąd. Praktyki te mogą polegać zarówno na działaniu (art. 5) jak i zaniechaniu (art. 6), przy czym nie są one zakazane w każdych okolicznościach (art. 7). Oznacza to, że przypisanie przedsiębiorcy stosowania praktyk rynkowych wprowadzających w błąd wymaga odniesienia zarówno do ogólnej definicji nieuczciwej praktyki rynkowej zawartej w art. 4 ust. 1 ustawy, jak również definicji praktyki wprowadzającej w błąd zawartej w art. 5 lub art. 6 ustawy.

Ocena każdej praktyki rynkowej dokonywana jest z punktu widzenia przeciętnego konsumenta. W niniejszej sprawie niezbędne jest więc rozstrzygnięcie, czy informacja jest nieprawdziwa oraz czy skutek podawania nieprawdziwej informacji o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, konsument mógł zostać wprowadzony w błąd, tj. podjąć decyzję dotyczącą umowy, której inaczej by nie podjął.

Art. 2 pkt 8 u.p.n.p.r. uznaje za przeciętnego konsumenta takiego konsumenta, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny. Wymaga zarazem dokonania oceny tych cech z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt, którego praktyka rynkowa dotyczy, ze względu na szczególne cechy, takie jak wiek, niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa.

W ocenie Prezesa Urzędu. wzorzec umowy „Umowa o pożyczkę gotówkową” jak i oferowane przez BTL pożyczki nie są kierowane do określonej, dającej się wyodrębnić na podstawie wspólnej cechy grupy konsumentów, ale nieograniczonego kręgu odbiorców, potencjalnie każdej osoby, która chciałaby otrzymać pożyczkę w postaci środków pieniężnych. Jak wynika z materiałów zebranych w toku postępowania, zawarcie umowy z BTL nie wymaga posiadania przez konsumenta szczególnej wiedzy, umiejętności czy też większej niż przeciętna orientacji na rynku usług finansowych. Dla zawarcia umowy z BTL wystarczające jest przedstawienie przez konsumenta zaświadczenia o źródłach osiągniętych

dochodów i ich wysokości. Fakt chęci otrzymania pożyczki nie czyni konsumenta chcącego ją otrzymać, przynależnym do określonej specyficznej i wyodrębnionej grupy. W związku z powyższym, w niniejszej sprawie za przeciętnego konsumenta należy uznać konsumenta dostatecznie dobrze poinformowanego, uważnego i ostrożnego przy uwzględnieniu czynników społecznych, kulturowych i językowych charakterystycznych dla polskiego konsumenta.

Należy przy tym podkreślić, że wskazanie na takie cechy jak dostateczne poinformowanie, uwaga i ostrożność określa pewien zespół cech mentalnych konsumenta (jego przeciętność) znajdujących wyraz w tym, że z jednej strony możemy wymagać od niego pewnego stopnia wiedzy i orientacji w rzeczywistości, a z drugiej - nie możemy uznać, że jego wiedza jest kompletna i profesjonalna i że konsument nie ma prawa pewnych rzeczy nie wiedzieć. Przeciętny konsument nie posiada wiedzy specjalistycznej w danej dziedzinie. Przeciętny konsument rozumie kierowane do niego informacje i potrafi je wykorzystać do podjęcia świadomej decyzji dotyczącej produktu. Nie jest naiwny, ale nie potrafi też ocenić sytuacji tak jak profesjonalista. Przeciętny konsument ma prawo odbierać kierowane do niego przekazywane w umowie informacje w sposób dosłowny zakładając, że przedsiębiorca, od którego pochodzą, przekazuje mu informacje w sposób dostatecznie jasny, jednoznaczny i niewprowadzający w błąd. Tak więc zdaniem Prezesa Urzędu, adresatem do którego BTL kieruje propozycje pożyczki, nie jest konsument bardziej niż przeciętnie zorientowany w specyfice tego rynku usług finansowych.

Wyjaśniając istotę praktyki zarzucanej BTL, która przejawia się we wprowadzającym w błąd działaniu na etapie przedkontraktowym, czyli na etapie kierowania oferty BTL, należy stwierdzić, że nawet gdyby na etapie zawierania kontraktu klient dowiadywał się z umowy o wszystkich istotnych elementach oferowanego produktu BTL nie niwelowałoby to bezprawności działania Spółki na etapie przedkontraktowym. Tak więc należy stwierdzić, że na podstawie informacji umieszczonej w umowie, przeciętny konsument, tj. osoba dostatecznie dobrze poinformowana, uważna i ostrożna, nie jest w stanie w żadnej mierze ustalić, czy dane podane przez przedsiębiorcę są zgodne z prawdą. Jednocześnie przeciętny konsument nie jest w stanie sam skontrolować prawidłowości rrsó i obliczyć go, gdyż wymaga to, ze względu na skomplikowany wzór na obliczanie, ponadprzeciętnej znajomości matematyki. Podawanie w umowach nieprawidłowo obliczonego rrsó przez BTL wprowadzało w błąd konsumenta i mógł on podjąć decyzję o podpisaniu umowy o pożyczkę gotówkową uznając ją na podstawie przedstawionego rrsó, za korzystniejszą od innych pożyczek oferowanych na rynku.

Zgodnie z treścią art. 30 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o kredycie konsumenckim umowa o kredyt konsumencki powinna określać rzeczywistą roczną stopę oprocentowania. Natomiast w myśl art. 25 ust. 3 sposób jej obliczenia określa załącznik nr 4 do ustawy.

Prezes Urzędu nie uwzględnił twierdzenia Przedsiębiorcy zgodnie z którym opłata „Pakiet Finansowy Gotówka” ma charakter opłaty dodatkowej. Zdaniem Prezesa Urzędu wybór kredytu z „Pakiem Finansowym Gotówka” i bez niego był iluzoryczny. W przesłanych 10 kopiach umów z 22 stycznia 2013 roku wynika, że wszyscy kredytobiorcy uzyskiwali kredyt z tym pakietem i koszty tego pakietu winny być uwzględniane przy wyliczeniach rrsó.

Prezes Urzędu ustalił, że w zawieranych z konsumentami umowach Przedsiębiorca prezentował błędną informację o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania (dalej także: rrsó). I tak przykładowo, przy pożyczce na kwotę 500 zł, której spłata miała nastąpić w 27 ratach tygodniowych po 31,80 zł, Przedsiębiorca deklarował rrsó na poziomie 89,1 proc., podczas gdy faktycznie wynosiło ono 811,14 proc. Natomiast przy pożyczce na kwotę 900 zł, której spłata miała nastąpić w 27 ratach tygodniowych po 57,24 zł, Przedsiębiorca deklarował rrsó na poziomie 89,1 proc., podczas gdy faktycznie wynosiło ono 811,14 proc.

Wg złożonych wyjaśnień BTL nie zaliczał do wyliczeń rrs0 opłaty dodatkowej za Pakiet Finansowy Gotówka, gdyż uznał go za opcjonalny wybór kredytobiorcy (jako usługa dodatkowa). Opłata za Pakiet Finansowy Gotówka (dalej PFG) jest znacząca, bo wynosi 53,55% kwoty pożyczki i tak przy pożyczce w wysokości 500 zł opłata PFG wynosi 267,73 zł a przy kwocie pożyczki 900 zł opłata PFG wynosi 481,92 zł. Nieuwzględnianie tej opłaty ma duży wpływ na wysokość wskaźnika rrs0, a jego nierzetelne wyliczenie, nie pozwala na wybór przez konsumenta najkorzystniejszej oferty na rynku.

Art. 2 pkt 7 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, przez decyzję dotyczącą umowy rozumie m.in. decyzję podejmowaną przez konsumenta co do tego, czy, w jaki sposób i na jakich warunkach dokona zakupu lub zapłaci za produkt, bez względu na to, czy konsument postanowi dokonać określonej czynności, czy też powstrzymać się od jej dokonania. Nieuczciwa praktyka rynkowa polegająca na wprowadzającym w błąd działaniu nie musi prowadzić do dokonania przez przeciętnego konsumenta czynności prawnej. Wystarczająca jest sama potencjalna możliwość wprowadzenia w błąd przeciętnego konsumenta. W wyroku z dnia 23 lutego 2006r. sygn. akt XVII Ama 118/04 Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdził, że w stosunkach z konsumentami istota dobrego obyczaju sprowadza się do właściwego informowania o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywania uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty i rzetelnego traktowania partnerów umowy. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami Sąd uznał działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, a także wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności.

Wobec powyższego, zdaniem Prezesa UOKiK, opisane działanie Przedsiębiorcy może wprowadzać konsumentów w błąd co do faktycznej wysokości rrs0 co mogło zniekształcać zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed, w trakcie i po zawarciu umowy a tym samym naruszać art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. i w konsekwencji naruszać art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad II. 1 Bezprawność w odniesieniu do pkt II. 1 sentencji decyzji

Przedsiębiorcy został postawiony zarzut *nieobniżania całkowitego kosztu kredytu o koszty kredytu, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie* tj. naruszenie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim.

Przepis stanowi, że w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą. Jednakże Przedsiębiorca stosuje następujące postanowienie: *„Pożyczkobiorca może spłacić całość łącznego zobowiązania przed terminem ustalonym w Umowie pożyczki. W takim przypadku Pożyczkobiorcy przysługuje prawo do pomniejszenia jego niespłaconego łącznego zobowiązania wobec Pożyczkodawcy o kwotę oprocentowania liczonego za okres przypadający po spłacie pożyczki. Pożyczkodawca rozliczy się z tego tytułu z Pożyczkobiorcą w terminie 14 dni od dnia dokonania spłaty przez Pożyczkobiorcę.”*(pkt 10 „Umowy o pożyczkę gotówkową”). Oprócz oprocentowania Przedsiębiorca pobiera także opłatę administracyjną oraz opłatę za „Pakiet Finansowy Gotówka” (opłata za obsługę w domu). Ponieważ opłata administracyjna pobierana jest wraz z poszczególnymi ratami, a koszt obsługi w domu spada wraz ze spadkiem ilości wizyt, to należy uznać, że opłaty te dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy. W związku z tym całkowity koszt pożyczki powinien ulec obniżeniu, także w stosunku do tych opłat.

Wobec powyższego, zdaniem Prezesa UOKiK, opisane działanie Przedsiębiorcy narusza art. 49 ust. 1 u.k.k., a tym samym może zostać uznane za bezprawne i w konsekwencji narusza przepis art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad II. 2 Bezprawność w odniesieniu do pkt II. 2 sentencji decyzji

Przedsiębiorcy został postawiony zarzut *wskazywania w umowach kredytu konsumenckiego, że zwrot kwoty pożyczki po odstąpieniu przez konsumenta od umowy kredytu powinien nastąpić niezwłocznie* tj. naruszenie art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim.

Przepis stanowi, że konsument (w wypadku odstąpienia od umowy kredytu) zwraca niezwłocznie kredytodawcy kwotę udostępnionego kredytu wraz z odsetkami nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Przedsiębiorca stosuje postanowienie o treści: „W przypadku skorzystania przez Pożyczkobiorcę z prawa odstąpienia od Umowy pożyczki, Umowę uznaje się za niezawartą, Pożyczkobiorca nie jest obciążany opłatą przygotowawczą oraz jest zobowiązany niezwłocznie zwrócić Pożyczkodawcy całą kwotę wypłaconą mu na podstawie umowy [...]” (pkt 13 „Umowy o pożyczkę gotówkową”). Przedsiębiorca w postanowieniu umowy nie wskazał, że zwrot kredytu powinien nastąpić nie później niż w terminie 30 dni od odstąpienia od umowy.

Należy uznać, że jeżeli kredytodawca decyduje się zamieścić w umowie informacje o prawach skorzystania z odstąpienia od umowy, powinien przedstawić je zgodnie z regulacjami ustawowymi. W przeciwnym wypadku może być narażony na zarzut przekazywania informacji, które nie są rzetelne i pełne. Zdaniem Prezesa Urzędu, taka właśnie sytuacja ma miejsce w niniejszej sprawie. W stosowanych przez BTL wzorach umów, kwestie terminu, w jakim konsument winien zwrócić kwotę pożyczki i odsetki uregulowano w sposób uproszczony wskazując, że to powinno nastąpić niezwłocznie, bez rozwińnięcia tego terminu iż może to nastąpić w terminie 30 dni. Informacje, które podaje BTL nie są więc pełne, a przez to również rzetelne w świetle powołanego przepisu ustawy. Zapoznając się z nimi, konsument nie wie i nie jest w stanie ustalić terminu, w którym powinien zwrócić pożyczkę i należne odsetki. Zdaniem Prezesa Urzędu, nie może budzić wątpliwości, że BTL zamieściła informacje, które nie są pełne i rzetelne z punktu widzenia art. 54 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim. Otrzymując wzór umowy konsument nie uzyskuje tym samym informacji, w jakim terminie powinien faktycznie zwrócić otrzymaną pożyczkę wraz z należnymi BTL odsetkami.

Wobec powyższego, zdaniem Prezesa UOKiK, opisane działanie Przedsiębiorcy narusza art. 54 ust. 2 u.k.k., a tym samym może zostać uznane za bezprawne i w konsekwencji narusza przepis art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad II. 3 Bezprawność w odniesieniu do pkt II. 3 sentencji decyzji

Przedsiębiorcy został postawiony zarzut stosowania postanowienia umownego (pkt. 16 h- Umowa o pożyczkę gotówkową o treści „*nieterminowa spłata raty(lub jej części), bądź brak wpłaty należnej do dnia wejścia w życie wypowiedzenia umowy (naliczana może być jednorazowo dla każdej raty) – 20 zł*”), z którego wynika, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania pieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy pieniędzy (kary umownej) tj. naruszenie art. 483 § 1 kodeksu cywilnego.

Zgodnie z art. 481 § 1 kodeksu cywilnego, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które

dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Świadczeniem pieniężnym jest świadczenie pożyczkobiorcy wynikające z zawartej umowy, która to zobowiązuje go do zwrotu pożyczki. Dla świadczeń niepieniężnych w kodeksie cywilnym w art. 483 § 1 przewidziano możliwość zastrzeżenia naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Co istotne, intencją ustawodawcy było wyraźne rozdzielenie konsekwencji niewykonania świadczenia pieniężnego i niepieniężnego. Stąd też nie jest dozwolone, aby w umowie zastrzeżono karę umowną w przypadku świadczenia pieniężnego (taką wykładnie przyjął również Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów SN z dnia 6 listopada 2003 roku, III CZP 61/03), tak samo jak nie jest dopuszczalne zastrzeżenie odsetek na wypadek niewykonania świadczenia niepieniężnego. Przedsiębiorca stosuje natomiast postanowienie z którego wynika, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania pieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy pieniędzy (kary umownej).

Wobec powyższego, zdaniem Prezesa UOKiK, opisane działanie Przedsiębiorcy narusza art. 483 § 1 kodeksu cywilnego, a tym samym może zostać uznane za bezprawne i w konsekwencji narusza przepis art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad III. 1 Bezprawność w odniesieniu do pkt III. 1 sentencji decyzji

Przedsiębiorcy został postawiony zarzut stosowania postanowienia wzorca umownego (pkt. 16 b- Umowa o pożyczkę gotówkową o treści: pożyczkodawca ma prawo dochodzić kosztów prowadzenia windykacji w wysokości: (-) „*Wypowiedzenie umowy – 50 zł.*”, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 1964 r., Nr 43, poz. 296 ze zm.).

W myśl art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego. Natomiast zgodnie z przepisem art. 479⁴³ k.p.c. *wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2.*

Uchwałą z dnia 13 lipca 2006 r., sygn. III SZP 3/2006 Sąd Najwyższy uznał, iż praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) *stosowanie identycznej klauzuli, jak klauzula wpisana do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru (...). Praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów obejmuje również przypadki wprowadzenia jedynie zmian kosmetycznych polegających na przedstawieniu szyku wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki, godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru.*

Nie jest zatem konieczna dokładna literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej, stąd niedozwolone będą także takie postanowienia umów, które

mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

W ocenie Prezesa Urzędu kwestionowane postanowienie mieści się w hipotezie klauzuli zamieszczonej w Rejestrze niedozwolonych postanowień umownych pod nr 1806 o następującej treści: „(...) *zawiadomienie posiadacza rachunku, kredytobiorcy, poręczycieli o wypowiedzeniu umowy (...) - wysłane listem zwykłym 15 zł - wysłane listem poleconym 20 zł.*”- wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 20 lutego 2009 roku (sygn. XVII AmC 125/09).

Powyższa klauzula przewiduje opłaty za wysłanie kredytobiorcy oświadczenia o wypowiedzeniu umowy i została wpisana do prowadzonego przez Prezesa Urzędu Rejestru. W uzasadnieniu do wyroku sąd wyjaśnił, że wspomniana klauzula przewiduje kwoty opłat, które w żaden sposób nie są uzasadnione kosztami ponoszonymi w związku z wysłaniem wypowiedzenia umowy, a ponadto, nie zastrzeżono analogicznej opłaty na rzecz konsumenta, w przypadku, gdyby to konsument wypowiedział umowę. W ocenie Prezesa Urzędu, opłata za zawiadomienie o wypowiedzeniu umowy, będąc zastrzeżoną tylko na rzecz przedsiębiorcy, w sposób nieuzasadniony i nadmierny obciąża konsumenta i jako taka kształtuje jego obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Przedmiotowe postanowienie wywołuje takie same skutki jak klauzula wpisana do Rejestru pod numerem. 1806.

Mając powyższe na względzie należy stwierdzić, że powyżej wskazane postanowienie stosowane przez Przedsiębiorcę we wzorcu umowy jest tożsame z klauzulą 1806 wpisaną do rejestru niedozwolonych postanowień umownych i w konsekwencji narusza przepis art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad III. 2 Bezprawność w odniesieniu do pkt III. 2 sentencji decyzji

Przedsiębiorcy został postawiony zarzut stosowania postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 1964 r., Nr 43, poz. 296 ze zm.), postanowień o treści:

- **pkt. 16 (Umowa o pożyczkę gotówkową) - „Pożyczkodawca ma prawo dochodzić kosztów prowadzenia windykacji w wysokości:**

- a) Wysyłka listów poleconych typu: „List informacyjny”, „Wezwanie do zapłaty” – 30 zł**
- b) Wysyłka listu za potwierdzeniem odbioru typu „Ostateczne wezwanie do wypłaty” oraz „Wypowiedzenie umowy” – 50 zł**
- c) Wysyłka pozostałych niestandardowych specjalnych listów windykacyjnych za potwierdzeniem odbioru – 70 zł**
- d) Wizyta zaległościowa - windykacyjna (nie obejmuje wizyty przedstawiciela) – 65 zł**
- e) Telefon zaległościowy windykacyjny - 15 zł**

[...]

k) windykacja przez firmę zewnętrzną 100 zł”

W myśl art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego. Natomiast zgodnie z przepisem art. 479⁴³ k.p.c. *wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2.*

Uchwałą z dnia 13 lipca 2006 r., sygn. III SZP 3/2006 Sąd Najwyższy uznał, iż praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) *stosowanie identycznej klauzuli, jak klauzula wpisana do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru (...). Praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów obejmuje również przypadki wprowadzenia jedynie zmian kosmetycznych polegających na przedstawieniu szyku wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki, godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru.*

Nie jest zatem konieczna dokładna literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej, stąd niedozwolone będą także takie postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

W ocenie Prezesa Urzędu, kwestionowane postanowienie mieści się w hipotezie klauzuli zamieszczonej w Rejestrze niedozwolonych postanowień umownych pod nr 1796 o następującym brzmieniu: „*W przypadku niewykonania zobowiązań wynikających z niniejszej umowy Kredytobiorca poniesie koszty związane z monitorowaniem Kredytobiorcy: 1) telefoniczne upomnienie Kredytobiorcy związane z nieterminową spłatą kredytu - 13 PLN; 2) korespondencja kierowana do Kredytobiorcy związana z nieterminową spłatą kredytu (zawiadomienie, upomnienie, prośba o dopłatę, wystawienie Bankowego Tytułu Egzekucyjnego), za każde pismo. Opłata za korespondencję kierowaną do poręczycieli Bank obciąża dodatkowo Kredytobiorców według tych samych stawek - 15 PLN; 3. wyjazd interwencyjny do Kredytobiorcy - 50 PLN.*”

W uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie (sygn. XVII AmC 624/09) z dnia 6 sierpnia 2009 roku sąd stwierdził, że sytuacja, w której konsument nie będzie w stanie ustalić, jakie działania podejmie kredytodawca w przypadku opóźnień w zapłacie, z jaką częstotliwością i w jakiej kolejności będzie je podejmował, może wywołać u niego błędne przekonanie co do praw i obowiązków wynikających z zawartej umowy. Postanowienia określające sposób przeprowadzania czynności windykacyjnych powinny być tak formułowane, aby klient na ich podstawie wiedział jakie czynności mogą zostać podjęte, po upływie jakiego czasu i w jakich odstępach, i aby miał pewność, że nie zostanie obciążony opłatą z tytułu różnych czynności windykacyjnych podejmowanych w tym samym czasie. Konieczne jest przy tym, by czynności przedsiębiorcy realnie umożliwiały konsumentowi spłatę jego zadłużenia wymagalnego, które konsument winien spłacić bez zbędnej zwłoki. Przedmiotowe postanowienie stosowane przez BTL we wzorcu umowy wywołuje takie same skutki jak klauzula wpisana do Rejestru niedozwolonych klauzul umownych pod numerem. 1796.

Mając powyższe na względzie należy stwierdzić, że powyżej wskazane postanowienie, stosowane przez Przedsiębiorcę we wzorcu umowy, jest tożsame z klauzulą wpisaną pod numerem 1796 do rejestru niedozwolonych postanowień umownych i w konsekwencji narusza przepis art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad IV. 1 Bezprawność w odniesieniu do pkt IV. 1 sentencji decyzji

Przedsiębiorcy został postawiony zarzut stosowania opłaty za obsługę w domu, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty tj. stanowi naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Opłata za obsługę w domu pobierana jest w zamian za odbiór rat pożyczki w miejscu zamieszkania konsumenta przez przedstawiciela pożyczkodawcy (wierzyciel stawia się w miejscu zamieszkania dłużnika, w celu odbioru świadczenia). Wysokość opłaty za obsługę w domu powinna być ekwiwalentna względem wartości usługi świadczonej przez Przedsiębiorcę, gdy tymczasem wysokość ta uzależniona jest od kwoty pożyczki. Pożyczkodawca udzielając pożyczek w różnej wysokości temu samemu konsumentowi, powinien zastrzegać opłatę za obsługę pożyczki w domu na takim samym poziomie (odbiór pożyczki zawsze następuje bowiem na tych samych warunkach). Tymczasem, dla pożyczek o takiej samej ilości rat opłata za obsługę pożyczki w miejscu zamieszkania ustalana jest na różnym poziomie. Przykładowo, dla pożyczki w kwocie 900 zł na 27 tygodni, opłata za obsługę pożyczki w miejscu zamieszkania wynosi 481,92 zł, natomiast dla pożyczki w kwocie 500 zł na 27 tygodni, opłata za obsługę pożyczki w miejscu zamieszkania wynosi 267,73 zł.

Odbiór pożyczki w domu to konkretne świadczenie, związane z podejmowaniem przez Przedsiębiorcę określonych czynności, a w analizowanych przypadkach jedynym wyznacznikiem wysokości opłaty za obsługę w domu jest kwota pożyczki.

Poddając analizie wyżej opisane działania BTL pod kątem spełnienia przesłanki bezprawności, należy wykazać w jaki sposób działania BTL naruszają w/w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 roku o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tj. Dz. U. z 2003r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.) zwanej dalej ustawą o znk.

Należy zatem odwołać się do treści art. 3 ust. 1 ustawy o znk, który stanowi, że czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta. Pod pojęciem klienta należy również rozumieć konsumenta w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Przepis, stanowi tzw. klauzulę generalną odsyłającą do systemu ocen i norm pozaprawnych – „dobrych obyczajów”, do „zasad uczciwej konkurencji” oraz „słusznym interesów konsumentów”.

Pojęcie „dobrych obyczajów” nie jest w prawie zdefiniowane, ale podobnie jak „zasady współżycia społecznego” jest przedmiotem wielu orzeczeń sądowych oraz opracowań doktryny.¹ Wskazuje się w nich, że dobre obyczaje to uczciwe zasady postępowania i ustalone zwyczaje w ujęciu etycznym – moralnym. W odniesieniu do pojęcia dobrych obyczajów, aktualne są rozważania Sądu Apelacyjnego podjęte w cyt. wyżej wyroku, o zasadach współżycia społecznego. Sąd wskazał, że na ich treść składają się elementy etyczne i socjologiczne kształtowane przez oceny moralne i społeczne stanowiące uzupełnienie porządku prawnego. Wskazuje się również, iż każda działalność gospodarcza (każda branża) wykształca swe własne dobre obyczaje; inna będzie zatem treść tych zasad wśród producentów, inna wśród handlowców (M. Knypl, K. Trzciński, Znaczenie zwyczajów i dobrych obyczajów w prawie cywilnym i handlowym, Przegląd Prawa Handlowego 1997, nr 8, s. 15).

Kolejny przepis art. 3, tj. ust. 2 ustawy o znk wymienia szereg czynów nieuczciwej konkurencji opisanych następnie szczegółowo w rozdziale 2 ustawy. Wyliczenie to nie jest wyczerpujące i ma charakter przykładowy, ponieważ nie jest możliwe ustalenie

¹ Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 13 listopada 1991r. sygn. akt. I Acr 411/91 Wokanda 1992/4

wyczerpującej i zamkniętej listy czynów nieuczciwej konkurencji. Podkreślenia wymaga, iż brak określenia w rozdziale 2. ustawy o znk działalności przedsiębiorcy jako czynu nieuczciwej konkurencji nie przesądza jeszcze o charakterze tej działalności. „Jeżeli bowiem określone działanie nie mieści się w katalogu czynów wyraźnie zakazanych przez ustawę, należy na podstawie przewidzianej w art. 3 ustawy klauzuli generalnej, jako uniwersalnego zakazu nieuczciwej konkurencji, ocenić charakter tego działania z uwzględnieniem przesłanek przewidzianych w tym przepisie”². A zatem, co do zasady, czynem nieuczciwej konkurencji może być naruszenie ogólnej normy art. 3 ust. 1 ustawy o znk.

W zakresie określenia istoty poszanowania dobrych obyczajów orzecznictwo odwołuje się do m.in. istoty dobrego obyczaju jako szeroko rozumianego szacunku do drugiego człowieka. Przy takim założeniu sprzeczne z dobrym obyczajem jest m.in. naruszające ekwiwalentność świadczeń przy stosowaniu wobec konsumentów opłaty za obsługę w domu, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, przez co narusza interes konsumenta.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Prezes Urzędu wykazuje, wskazując na przepis art. 24 ust.1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku art. 3 ust.1 ustawy o znk iż wymienione w pkt IV. 1 sentencji decyzji działania BTL stanowiły działania bezprawne, bowiem naruszyły obowiązek prowadzenia działalności gospodarczej zgodnie z dobrymi obyczajami oraz z poszanowaniem słuszych interesów konsumentów. Naruszenie zatem dobrych obyczajów oraz słuszych interesów konsumentów stało się przyczyną do stwierdzenia bezprawności postępowania BTL, a po wykazaniu także naruszenia tymi działaniami zbiorowego interesu konsumentów, do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Ad IV. 2 Bezprawność w odniesieniu do pkt IV. 2 sentencji decyzji

Przedsiębiorcy został postawiony zarzut *stosowania opłaty administracyjnej, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty* tj. stanowi naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Opłata administracyjna w wysokości zależnej do wysokości pożyczki nie odzwierciedla rzeczywistych kosztów przygotowania umowy, które są zbliżone do siebie. Z wyjaśnień Przedsiębiorcy wynika iż opłata ta zawiera koszty związane z przyjęciem wniosku, wydruku umów, wniosków oraz innych dokumentów, weryfikacji klienta i wstępnej analizy. Pobieranie jej w różnych wysokościach, procentowo lub kwotowo powoduje, że konsumenci występujący o wyższe kwoty pożyczek są obciążani opłatami wyższymi, co nie znajduje potwierdzenia w ponoszonych kosztach przez BTL. Proces oceny ryzyka kredytowego jest również ustandaryzowany. Stąd też uzależnianie wysokości opłaty administracyjnej od kwoty pożyczki powoduje, że nie odzwierciedla ona kosztów faktycznie ponoszonych przez Przedsiębiorcę w związku z przygotowaniem umowy, gdyż co do zasady koszty takich czynności są takie same, gdyż przebiegają one według ustandaryzowanego schematu.. Poddając analizie wyżej opisane działania BTL pod kątem spełnienia przesłanki bezprawności, należy wykazać w jaki sposób działania BTL naruszają w/w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 roku o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tj. Dz. U. z 2003r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.) zwanej dalej ustawą o znk.

W rzeczywistości ma ona zatem charakter opłaty przedwstępnej. W odniesieniu do powyższego należy stwierdzić, że ponoszenie przez Przedsiębiorcę wysokich kosztów związanych z przyjętym przez niego systemem funkcjonowania nie powinno skutkować nadmiernym obciążaniem konsumentów kosztami. Opłata administracyjna w wysokości

² Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 31 lipca 1995r. sygn. akt. I Acr 308/95

zależnej od wysokości pożyczki nie odzwierciedla rzeczywistych kosztów przygotowania umowy przez Przedsiębiorcę w związku z przygotowaniem umowy.

Należy zatem odwołać się do treści art. 3 ust. 1 ustawy o znk, który stanowi, że czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta. Pod pojęciem klienta należy również rozumieć konsumenta w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. .

Przepis, stanowi tzw. klauzulę generalną odsyłającą do systemu ocen i norm pozaprawnych – „dobrych obyczajów”, do „zasad uczciwej konkurencji” oraz „ słusznym interesów konsumentów”.

Pojęcie „dobrych obyczajów” nie jest w prawie zdefiniowane, ale podobnie jak „zasady współżycia społecznego” jest przedmiotem wielu orzeczeń sądowych oraz opracowań doktryny. Wskazuje się w nich, że dobre obyczaje to uczciwe zasady postępowania i ustalone zwyczaje w ujęciu etycznym – moralnym. W odniesieniu do pojęcia dobrych obyczajów, aktualne są rozważania Sądu Apelacyjnego podjęte w cyt. wyżej wyroku, o zasadach współżycia społecznego. Sąd wskazał, że na ich treść składają się elementy etyczne i socjologiczne kształtowane przez oceny moralne i społeczne stanowiące uzupełnienie porządku prawnego. Wskazuje się również, iż każda działalność gospodarcza (każda branża) wykształca swe własne dobre obyczaje; inna będzie zatem treść tych zasad wśród producentów, inna wśród handlowców (M. Knypl, K. Trzciniński, Znaczenie zwyczajów i dobrych obyczajów w prawie cywilnym i handlowym, Przegląd Prawa Handlowego 1997, nr 8, s. 15).

Kolejny przepis art. 3, tj. ust. 2 ustawy o znk wymienia szereg czynów nieuczciwej konkurencji opisanych następnie szczegółowo w rozdziale 2 ustawy. Wyliczenie to nie jest wyczerpujące i ma charakter przykładowy, ponieważ nie jest możliwe ustalenie wyczerpującej i zamkniętej listy czynów nieuczciwej konkurencji. Podkreślenia wymaga, iż brak określenia w rozdziale 2. ustawy o znk działalności przedsiębiorcy jako czynu nieuczciwej konkurencji nie przesądza jeszcze o charakterze tej działalności. „Jeżeli bowiem określone działanie nie mieści się w katalogu czynów wyraźnie zakazanych przez ustawę, należy na podstawie przewidzianej w art. 3 ustawy klauzuli generalnej, jako uniwersalnego zakazu nieuczciwej konkurencji, ocenić charakter tego działania z uwzględnieniem przesłanek przewidzianych w tym przepisie”. A zatem, co do zasady, czynem nieuczciwej konkurencji może być naruszenie ogólnej normy art. 3 ust. 1 ustawy o znk.

W zakresie określenia istoty poszanowania dobrych obyczajów orzecznictwo odwołuje się do m.in. istoty dobrego obyczaju jako szeroko rozumianego szacunku do drugiego człowieka. Przy takim założeniu sprzeczne z dobrym obyczajem jest m.in. stosowanie wobec konsumentów opłaty administracyjnej, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, przez co narusza interes konsumenta.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Prezes Urzędu wykazuje, wskazując na przepis art. 24 ust.1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku art. 3 ust.1 ustawy o znk iż wymienione w sentencji decyzji działania BTL stanowiły działania bezprawne, bowiem naruszyły obowiązek prowadzenia działalności gospodarczej zgodnie z dobrymi obyczajami oraz z poszanowaniem słusznym interesów konsumentów. Naruszenie zatem dobrych obyczajów oraz słusznym interesów konsumentów stało się przyczyną do stwierdzenia bezprawności postępowania BTL, a po wykazaniu także naruszenia tymi działaniami zbiorowego interesu konsumentów, do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Wobec powyższego, zdaniem Prezesa UOKiK, opisane działanie Przedsiębiorcy jest niezgodne z dobrymi obyczajami oraz zagraża interesom klienta, a tym samym stanowi naruszenie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej

konkurencji i w konsekwencji narusza przepis art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad 3) Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów

Ad I-IV sentencji decyzji

Dla stwierdzenia przez Prezesa Urzędu stosowania praktyki określonej w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów niezbędne jest wykazanie, że bezprawna praktyka przedsiębiorcy godzi w zbiorowy interes konsumentów.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie objaśnia znaczenia pojęć „godzenia w interesy konsumentów” oraz „zbiorowego interesu konsumentów”, wskazując jedynie w art. 24 ust. 3, iż nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Nie ulega jednak wątpliwości, że działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków. Natomiast przez interes zbiorowy należy rozumieć interes dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości. Stąd konkluzja, iż naruszenie zbiorowego interesu konsumentów ma miejsce wówczas, gdy negatywnymi skutkami działań przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, mających status konsumentów. Do naruszenia zbiorowego interesu konsumentów konieczne jest, żeby działanie przedsiębiorcy było skierowane nie do konkretnej osoby, lecz do adresata, którego nie sposób z góry indywidualnie oznaczyć. Działanie o takim charakterze jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa nie tylko w odniesieniu do konkretnych konsumentów, lecz wobec każdego z członków zbiorowości. Przy tym zaistnienie przesłanki naruszenia zbiorowego interesu konsumenta nie jest bezpośrednio uzależnione od liczby konsumentów, których interesy zostały rzeczywiście naruszone wskutek działań przedsiębiorcy. Istotne jest to, że przedmiotowe działanie może zagrozić, przynajmniej potencjalnie, interesom szerokiego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku.

W ocenie Prezesa Urzędu, nie ulega wątpliwości, iż interesy konsumentów, w które godziły zakwestionowane działania BTL miały charakter zbiorowy. Pożyczki oferowane przez BTL są bowiem kierowane do bliżej nieokreślonego kręgu odbiorców. Jej adresatem są wszyscy konsumenci realnie i potencjalnie zainteresowani otrzymaniem pożyczki. Tym samym kwestionowane przez Prezesa Urzędu działanie BTL narusza interes nieograniczonej liczby konsumentów, których nie sposób zindywidualizować.

W świetle powyższego Prezes Urzędu uznał, że w odniesieniu do przypisanej BTL praktyki wykazane zostało także naruszenie zbiorowego interesu konsumentów.

Zgodnie z art. 27 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów organ antymonopolowy wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki. W piśmie skierowanym do Prezesa Urzędu z dnia 8 lipca 2013 roku, w związku z otrzymanym zawiadomieniem o wszczęciu postępowania administracyjnego, Przedsiębiorca ustosunkował się do wszystkich zarzucanych mu niedozwolonych działań, oświadczając, że zaprzestanie stosowania zakwestionowanych zapisów nastąpiło z dniem 1 lutego 2013 roku. Według oświadczenia złożonego w trakcie trwającego postępowania, Przedsiębiorca ostatni kredyt udzielił 1 lutego 2013 roku i aktualnie nie oferuje kredytów konsumenckich i w przyszłości nie ma także zamiaru udzielać kredytów konsumenckich, stąd wydanie decyzji w oparciu o art. 27 ustawy jest zasadne. Ponadto Przedsiębiorca na potwierdzenie, że nie pobierał żadnych dodatkowych opłat (również przy nieterminowych spłatach pożyczek), przedstawił wykaz pożyczek udzielonych w okresie w którym stosowane były wzorce umów objęte kontrolą Prezesa Urzędu.

Z wykazu wynika, że BTL w żadnym przypadku nie naliczył dodatkowej kwoty za wypowiedzenie umowy jak również innych opłat które znalazły się we wzorcu umowy.

Jednocześnie stwierdzono, że Przedsiębiorca nie wyrejestrował się z Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej.

Z uwagi na powyższe, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I-IV sentencji decyzji.

Ad V.

Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r., poz. 1071 z późn. zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, umarza się wszczęte z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z niepodawaniem, przez przedsiębiorcę Pawła Łapińskiego, prowadzącego działalność gospodarczą w Warszawie pod nazwą BTL Paweł Łapiński, w *umowie o pożyczkę gotówkową informacji o kolejności zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy*.

Postanowienie to było wstępnie zakwalifikowane, jako naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Jednak w odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania, wskazał, że informacje te znajdowały się w punkcie 22 wzorca umowy, co potwierdziła powtórna analiza tego wzorca umowy. Wobec powyższego nie ma podstaw do zakwestionowania braku we wzorcach umowy informacji o kolejności zaliczania rat kredytu konsumenckiego na poczet należności kredytodawcy, co w konsekwencji skutkuje umorzeniem postępowania w przedmiotowym zakresie.

Podejmując takie rozstrzygnięcie Prezes Urzędu zgodził się tym samym ze stwierdzeniami BTL podnoszonymi w piśmie z dnia 8 lipca 2013 r.

Zgodnie z art. 105 § 1 k.p.a., gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Umorzenie postępowania na tej podstawie jest obligatoryjne, co oznacza, iż ustalenie przesłanki bezprzedmiotowości postępowania stwarza obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji przez jego umorzenie.

Wprawdzie w kodeksie postępowania administracyjnego ustawodawca nie sformułował wskazówek pozwalających na bliższe ustalenie zakresu pojęciowego przesłanki bezprzedmiotowości, niemniej charakter i treść przedmiotowej przesłanki zostały doprecyzowane w orzecznictwie sądowym oraz poglądach przedstawicieli doktryny prawa.

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że przesłanka bezprzedmiotowości występuje, gdy brak jest podstaw prawnych do merytorycznego rozstrzygnięcia danej sprawy w ogóle, bądź nie było podstaw do jej rozpoznania w drodze postępowania administracyjnego.

Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 24 kwietnia 2003 r. (sygn. akt III SA 2225/01) wskazał, że bezprzedmiotowość postępowania oznacza brak któregoś z elementów stosunku materialno-prawnego, skutkującego tym, iż nie można załatwić sprawy przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Bezprzedmiotowość wynika z przyczyn podmiotowych lub przedmiotowych. Bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego to brak przedmiotu postępowania. Tym przedmiotem jest zaś konkretna sprawa, w której organ administracji państwowej jest władny i jednocześnie zobowiązany rozstrzygnąć na podstawie przepisów prawa materialnego o uprawnieniach lub obowiązkach indywidualnego podmiotu.

W niniejszym postępowaniu mamy do czynienia z taką właśnie sytuacją. Prezes UOKiK postawił BTL Paweł Łapiński w Warszawie, zarzut stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. W toku prowadzonego postępowania ustalono jednak, że interes konsumentów nie został naruszony a działania Przedsiębiorcy w tym zakresie nie spełniły przesłanek warunkujących rozpoznanie w oparciu o ustawę o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ze względu na powyższe konieczne stało się umorzenie niniejszego postępowania, w zakresie stosowania przedmiotowego postanowienia, w trybie art. 105 § 1 k.p.a. w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Mając powyższe na względzie, orzeka się jak w pkt V sentencji niniejszej decyzji.

Ad VI.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorcę, który choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

W niniejszej sprawie, w punktach I-IV sentencji decyzji stwierdzono, że BTL w Warszawie naruszył zakaz, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie (...). Zakaz ten ma charakter bezwzględny, zatem nie istnieją przesłanki natury prawnej, które umożliwiały zalegalizowanie tych praktyk.

Z powołanego przepisu wynika, że kara pieniężna ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu. Należy zwrócić uwagę, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają jakichkolwiek przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 ustawy te okoliczności, które Prezes Urzędu winien uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej, wymieniając okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Kara pieniężna może zostać nałożona na przedsiębiorcę niezależnie od tego, czy dopuścił się naruszenia przepisów ustawy umyślnie czy też nieumyślnie.

W rozpatrywanej sprawie, o nałożeniu na BTL kary pieniężnej przesądza, zdaniem Prezesa Urzędu, charakter i skutki stwierdzonej praktyki. Z danych pozyskanych przez Prezesa UOKiK w toku postępowania dotyczących przychodów wynika, że BTL osiągnął w 2012 roku przychód w wysokości tajemnica przedsiębiorcy zł.

Wobec tego maksymalna kara, jaka w niniejszym przypadku mogłaby zostać nałożona na przedsiębiorcę, to kara w wysokości tajemnica przedsiębiorcy zł (słownie: złotych)

Ustalając wysokość kary Prezes Urzędu dokonał, we wszystkich niżej opisanych przypadkach, w pierwszej kolejności oceny wagi stwierdzonego naruszenia przepisów ustawy. W dalszej kolejności Prezes Urzędu rozważył, czy w sprawie występują okoliczności obciążające i łagodzące oraz jaki powinny mieć wpływ na wysokość kary.

VI. 1. Na ustalenie wysokości kary w pkt VI. 1 tj. w wysokości 824 zł (osiemset dwadzieścia cztery złote) z tytułu stosowania praktyki opisanej w pkt I sentencji decyzji wpłynęła ocena charakteru tej praktyki dokonana w świetle art.111 ustawy o ochronie (...) tj. z uwzględnieniem stopnia jej szkodliwości dla interesów ekonomicznych konsumentów, w tym okresu trwania naruszenia. W/w przepis stanowi, że przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 106-108, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczność naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Zakwestionowane przez Prezesa Urzędu działanie BTL, polegające na stosowaniu nieuczciwej praktyki rynkowej wskutek podawania konsumentom w „Umowie o pożyczkę gotówkową” błędnie wyliczonej kwoty r.r.s.o. stosowane było co najmniej od 2.04.2012 r. do 1.02.2013r., a zatem przez 10 miesięcy. Okres ten odpowiada długości stosowanej praktyki, który określić należy jako krótki.

Jednak w ocenie Prezesa Urzędu stopień naruszenia mierzony stosunkowo niedługim czasem stosowania praktyki nie odzwierciedla szkodliwości tego naruszenia. Prezes Urzędu wziął pod uwagę, iż kwestionowane postanowienie zawierało błędnie wyliczone przez BTL r.r.s.o. wskutek czego, konsumenci mogli dokonywać błędnej oceny atrakcyjności oferty i podejmować pod jej wpływem niekorzystne decyzje dotyczące zawarcia umowy. Takie decyzje podejmowane pod wpływem nieprawidłowej oceny atrakcyjności oferty dotyczą faktu zawarcia umowy pożyczki na warunkach w nim określonych, a zatem wrażliwej i istotnej sfery finansów konsumenta. Pod wpływem podjętej na błędnych przesłankach decyzji o zawarciu umowy z BTL konsument mógł zawrzeć umowę pożyczki mniej korzystną w porównaniu do innych ofert, a zatem odnieść stratę finansową. Wskazać należy, iż Prezes Urzędu nie bada, czy chronione prawem interesy konsumentów leżące u podstaw stwierdzenia stosowania praktyki naruszające ich zbiorowe interesy zostały faktycznie naruszone, czy tylko istniało zagrożenie ich naruszenia. Prezes Urzędu dokonując oceny, czy mamy do czynienia ze stosowaniem praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów ustala, czy bezprawna praktyka przedsiębiorcy narusza zbiorowe interesy konsumentów, przy czym pod tym pojęciem rozumie się także ich potencjalne naruszenie, w oderwaniu od skutków.

Dla oceny szkodliwości naruszenia istotna jest również okoliczność, że do naruszenia doszło na etapie przedkontraktowym. Istotą naruszenia na tym etapie jest to, że jest ono nakierowane na pozyskiwanie konsumentów, poprzez złożenie im nierzetelnej oferty pożyczki. Biorąc pod uwagę wszystkie ww. okoliczności ocenić należy praktykę BTL jako uciążliwą, a w związku z tym kwota bazowa będąca podstawą nałożenia kary została ustalona jako tajemnica przedsiębiorcy % przychodu przedsiębiorcy.

W ocenie Prezesa Urzędu, w niniejszej sprawie okolicznością łagodzącą, a zatem wpływającą na zmniejszenie wyżej ustalonej kwoty bazowej jest zaprzestanie stosowania praktyki z dniem 1 lutego 2013 roku. Ww. okoliczność łagodząca powoduje zmniejszenie kary o 20 %.

Kara pieniężna została zatem ustalona (po zaokrągleniu) w wysokości 824 zł, co stanowi tajemnica przedsiębiorcy % przychodu przedsiębiorcy oraz tajemnica przedsiębiorcy % maksymalnej kary możliwej do nałożenia na przedsiębiorcę w tym postępowaniu.

VI. 2 Na ustalenie wysokości kary w pkt VI. 2 tj. w wysokości 2 472 zł (dwa tysiące czterysta siedemdziesiąt dwa złote), z tytułu stosowania praktyki opisanej w pkt II sentencji decyzji wpłynęła ocena charakteru tej praktyki dokonana w świetle art.111 ustawy o ochronie (...) tj. z uwzględnieniem stopnia jej szkodliwości dla interesów ekonomicznych konsumentów, w tym okresu trwania naruszenia. W/w przepis stanowi, że przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 106-108, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczność naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Zakwestionowane przez Prezesa Urzędu działania BTL, polegające na:

-nieobniżaniu całkowitego kosztu kredytu o koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie;

-wskazywaniu w umowach kredytu konsumenckiego, że zwrot kwoty pożyczki po odstąpieniu przez konsumenta od umowy kredytu powinien nastąpić niezwłocznie, stanowi naruszenie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim. W obu ww. przypadkach konsument był narażony na ponoszenie kosztów, na które byłby nie narażony gdyby przedsiębiorca przestrzegał przepisy ustawy o kredycie konsumenckim a więc gdyby działania przedsiębiorcy nie były bezprawne.

Stosowanie natomiast postanowienia umownego (pkt. 16 h- Umowa o pożyczkę gotówkową) o treści: *pożyczkodawca ma prawo dochodzić kosztów prowadzenia windykacji w wysokości: [...] h) nieterminowa spłata raty (lub jej części), bądź brak wpłaty należnej do dnia wejścia w życie wypowiedzenia umowy (naliczana może być jednorazowo dla każdej raty) – 20 zł*”), stanowi naruszenie art. 483 § 1 kodeksu cywilnego.

W tym przypadku konsument był również narażony na dodatkowe koszty, które by nie wystąpiły w przypadku działania przedsiębiorcy zgodnego z prawem. Wprawdzie z materiału dowodowego wynika, że nie wystąpiły takie przypadki w badanym okresie aby konsument był dodatkowo obciążany ale sam fakt możliwości takiego naruszenia przepisów i działania bezprawnego, wystarcza do stwierdzenia praktyki i w konsekwencji wymierzenie kary..

Powyższe działania BTL są bezprawne i naruszyły art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o okik.

Dla oceny szkodliwości naruszenia istotna jest również okoliczność, że do naruszenia doszło na etapie wykonywania kontraktu.

Praktyki te stosowane były co najmniej od 2.04.2012 r. do 1.02.2013 r., a zatem przez okres 10 miesięcy. Okres ten odpowiada długości stosowanej praktyki, który określić należy jako krótki.

Biorąc pod uwagę wszystkie ww. okoliczności oraz fakt, że przedsiębiorca dopuścił się po raz pierwszy naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, kwota bazowa będąca podstawą nałożenia kary została ustalona jako tajemnica przedsiębiorcy % przychodu przedsiębiorcy.

W ocenie Prezesa Urzędu, okolicznością łagodzącą, a zatem wpływającą na zmniejszenie kary jest zaprzestanie stosowania praktyki wskazanej na wstępie. Wpływa to na zmniejszenie kwoty kary pieniężnej o 20%. Uwzględnienie w/w okoliczności spowodowało zmniejszenie kary pieniężnej o tajemnica przedsiębiorcy zł.

Kara pieniężna stanowi tajemnica przedsiębiorcy % przychodu przedsiębiorcy oraz tajemnica przedsiębiorcy % maksymalnej kary możliwej do nałożenia na przedsiębiorcę w tym postępowaniu.

VI. 3 Na ustalenie wysokości kary w pkt VI. 3 tj. w wysokości 330 zł (słownie: trzysta trzydzieści złotych), z tytułu stosowania praktyki opisanej w pkt III sentencji decyzji wpłynęła ocena charakteru tej praktyki dokonana w świetle art. 111 ustawy o ochronie (...) tj. z uwzględnieniem stopnia jej szkodliwości dla interesów ekonomicznych konsumentów, w tym okresu trwania naruszenia. W/w przepis stanowi, że przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 106-108, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczność naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

W niniejszej sprawie, w punkcie III sentencji decyzji stwierdzono, że BTL naruszył zakaz, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...).

Zakaz ten ma charakter bezwzględny, zatem nie istnieją przesłanki natury prawnej, które umożliwiały zalegalizowanie tych praktyk.

Z treści art. 106 ustawy o ochronie (...) wynika również, iż nałożenie na przedsiębiorcę kary pieniężnej uzależnione jest od spełnienia w okolicznościach sprawy przesłanki „choćby nieumyślnego” naruszenia przepisów ww. ustawy. Jakkolwiek więc ustawodawca nie posługuje się wprost pojęciem „winy”, to jednak uzależnia możliwość nałożenia kary pieniężnej od stwierdzenia subiektywnych podstaw tej odpowiedzialności, jakimi są umyślność, albo co najmniej nieumyślność.

Prezes Urzędu stwierdził w pkt III sentencji decyzji, iż BTL stosował dwa postanowienia wpisane do Rejestru niedozwolonych postanowień wzorców umów. Rejestr ma charakter jawny i został utworzony po to, by każdy miał możliwość zapoznania się z treścią postanowień, które są niedozwolone w obrocie z konsumentami. Skutek prawomocnego

wyroku sądu ochrony konkurencji i konsumentów w sprawie uznania postanowień wzorca umowy za niedozwolone jest taki, iż z chwilą stosownego wpisu do rejestru wywiera on skutek erga omnes. Występuje więc w tym przypadku zjawisko tzw. prawomocności rozszerzonej, a więc wyrok wywołuje skutki nie tylko w stosunku do stron procesowych, ale i wobec osób trzecich (dla wszystkich i przeciwko wszystkim).

Oznacza to, że zakaz stosowania postanowień wpisanych do Rejestru obowiązywał również BTL. Niezależnie od tego iż każdy, zgodnie z art. 83 Konstytucji RP, ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej, to obowiązek znajomości i przestrzegania norm prawa ciąży tym bardziej na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego, takich jak BTL Paweł Łapiński. Podmioty profesjonalne działające na rynku mają obowiązek działać sumiennie i ostrożnie, co winno przejawiać się między innymi w stałym monitorowaniu treści Rejestru, celem aktualizowania swojej wiedzy na ten temat. Gdyby BTL takie działania podejmował, miałby możliwość stwierdzenia, że stosowane przez nie postanowienia są niedozwolone a ich stosowanie może zostać uznane przez Prezesa Urzędu za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Natomiast BTL takiej ostrożności i staranności nie dopełnił (choć powinien to zrobić) co przejawiało się w naruszeniu zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...). Brak jest natomiast dowodów na umyślne działanie przedsiębiorcy w tej sprawie, uznać zatem należy, że jego działania opisane w pkt III sentencji decyzji były nieumyślne.

Praktyki te stosowane były co najmniej od 2.04.2012 r. do 1.02.2013 r., a zatem przez okres 10 miesięcy. Okres ten odpowiada długości stosowanej praktyki, który określić należy jako krótki.

Biorąc pod uwagę wszystkie ww. okoliczności oraz fakt, że przedsiębiorca dopuścił się po raz pierwszy naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, kwota bazowa będąca podstawą nałożenia kary została ustalona jako tajemnica przedsiębiorcy % przychodu przedsiębiorcy.

W ocenie Prezesa Urzędu, okolicznością łagodzącą, a zatem wpływającą na zmniejszenie kwoty bazowej jest zaprzestanie stosowania praktyki wskazanej na wstępie. Wpływa to na zmniejszenie kwoty kary pieniężnej o 20%. Uwzględnienie w/w okoliczności spowodowało zmniejszenie kary pieniężnej o 82 zł.

Kara pieniężna stanowi tajemnica przedsiębiorcy % przychodu przedsiębiorcy oraz tajemnica przedsiębiorcy % maksymalnej kary możliwej do nałożenia na przedsiębiorcę w tym postępowaniu.

VI. 4 Na ustalenie wysokości kary w pkt VI. 4 tj. w wysokości 1.648 zł (słownie: jeden tysiąc sześćset czterdzieści osiem złotych), z tytułu stosowania praktyki opisanej w pkt IV sentencji decyzji wpłynęła ocena charakteru tej praktyki dokonana w świetle art. 111 ustawy o ochronie (...) tj. z uwzględnieniem stopnia jej szkodliwości dla interesów ekonomicznych konsumentów, w tym okresu trwania naruszenia. W/w przepis stanowi, że przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 106-108, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczność naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu w pierwszej kolejności dokonał oceny wagi stwierdzonych praktyk. W ocenie Prezesa Urzędu, wskazane w pkt. IV sentencji decyzji naruszenie przez BTL przepisów ww. ustaw nie sposób uznać za nieistotne, co uzasadniałoby odstąpienie przez Prezesa Urzędu od nałożenia na BTL kary. Dokonując oceny wagi stwierdzonych praktyk, wzięto pod uwagę, iż stosowane przez Bank naruszenie zbiorowych interesów konsumentów miało miejsce na etapie realizacji kontraktu.

Prezes Urzędu uznał za mającą wpływ na ocenę wagi naruszenia przez BTL zbiorowych interesów konsumentów okoliczność braku uprzedniego stosowania przez BTL

praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów o podobnym charakterze do praktyk wskazanych w pkt IV sentencji decyzji.

Niezależnie od tego iż każdy, zgodnie z art. 83 Konstytucji RP, ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej, to obowiązek znajomości i przestrzegania norm prawa ciąży tym bardziej na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego, takich jak BTL Paweł Łapiński. Podmioty profesjonalne działające na rynku mają obowiązek działać sumiennie i ostrożnie. Natomiast BTL takiej ostrożności i staranności nie dopełnił (choć powinien to zrobić) co przejawiało się w naruszeniu zakazu określonego w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie (...). Brak jest natomiast dowodów na umyślne działanie przedsiębiorcy w tej sprawie, uznać zatem należy, że jego działania opisane w pkt IV sentencji decyzji były nieumyślne.

Prezes Urzędu wziął pod uwagę okres trwania praktyki, tj. od 2.04.2012 r. do 1.02.2013 r. Biorąc pod uwagę wszystkie ww. okoliczności, kwota bazowa będąca podstawą nałożenia kary została ustalona jako tajemnica przedsiębiorcy % przychodu przedsiębiorcy. W ocenie Prezesa Urzędu, okolicznością łagodzącą, a zatem wpływającą na zmniejszenie kary jest zaprzestanie stosowania praktyki wskazanej na wstępie. Wpływa to na zmniejszenie kwoty kary pieniężnej o 20%. Uwzględnienie w/w okoliczności spowodowało zmniejszenie kary pieniężnej o 412 zł.

Kara pieniężna stanowi tajemnica przedsiębiorcy % przychodu przedsiębiorcy oraz tajemnica przedsiębiorcy % maksymalnej kary możliwej do nałożenia na przedsiębiorcę w tym postępowaniu.

Za udowodnione należy uznać, iż doszło do naruszenia przez BTL określonego w art. 24 uokik zakazu w sposób określony w pkt IV sentencji niniejszej decyzji.

Przedsiębiorca stosował w procesie udzielania pożyczek gotówkowych, opłaty za obsługę w domu oraz opłaty administracyjne, których wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tych opłat.

Wysokość opłaty za obsługę w domu oraz opłaty administracyjne powinna być ekwiwalentna względem wartości usługi świadczonej przez Przedsiębiorcę, gdy tymczasem wysokość ta w obu przypadkach uzależniona jest od kwoty pożyczki. Narusza to w sposób ewidentny interesy ekonomiczne konsumenta i narusza art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji i w konsekwencji przepis art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Przyjmując wspomniane wcześniej okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (...), jak również fakt, iż kara winna być orzekana na poziomie wystarczającym do osiągnięcia zamierzonego celu i odczuwalna dla przedsiębiorcy (funkcja represyjna kary), ale równocześnie pozwalającym mu na dalsze prowadzenie działalności, Prezes Urzędu postanowił nałożyć na BTL z tytułu stosowania praktyki określonej w pkt I - IV karę łączną w wysokości 5 274 zł (słownie: pięć tysięcy dwieście siedemdziesiąt cztery złote) co stanowi tajemnica przedsiębiorcy % przychodu osiągniętego w 2012 roku i tajemnica przedsiębiorcy % maksymalnej kary możliwej do nałożenia na przedsiębiorcę. Kara w w/w wysokości spełnia funkcję represyjną ale również prewencyjną zapobiegając stosowaniu przez przedsiębiorcę opisanych w decyzji działań bezprawnych w przyszłości.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w punkcie VI sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie (...) karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Warszawie: NBP O/O Warszawa 51101010100078782231000000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w

Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury UOKiK w Lublinie.

Otrzymuje:

BTL Paweł Łapiński

████████████████████

██████████ Warszawa

**Z up. Prezesa Urzędu
Dyrektor Delegatury
w Lublinie
Ewa Wiszniowska**

|